YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO

23 päivänä helmikuuta 1999 *

Asiassa C-42/97,

Euroopan parlamentti, asiamiehinään oikeudellisen yksikön jaostopäällikkö Johann Schoo ja saman yksikön virkamies Norbert Lorenz, prosessiosoite Luxemburgissa Euroopan parlamentin pääsihteeristö, Kirchberg,

kantajana,

vastaan

Euroopan unionin neuvosto, asiamiehinään oikeudellisen yksikön jaostopäällikkö Bjarne Hoff-Nielsen ja saman yksikön virkamies Frédéric Anton, prosessiosoite Luxemburgissa c/o Euroopan investointipankin lakiasiainosaston pääjohtaja Alessandro Morbilli, 100 boulevard Konrad Adenauer,

vastaajana,

jossa kantaja vaatii monivuotisen ohjelman hyväksymisestä yhteisön kielellisen monimuotoisuuden merkityksen korostamiseksi tietoyhteiskunnassa 21 päivänä marraskuuta 1996 tehdyn neuvoston päätöksen 96/664/EY (EYVL L 306, s. 40) kumoamista,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: neljännen ja kuudennen jaoston puheenjohtaja P. J. G. Kapteyn, joka hoitaa presidentin tehtäviä, jaostojen puheenjohtajat G. Hirsch ja P. Jann sekä tuomarit G. F. Mancini, J. C. Moitinho de Almeida, C. Gulmann, J. L. Murray, L. Sevón (esittelevä tuomari), M. Wathelet, R. Schintgen ja K. M. Ioannou,

julkisasiamies: A. La Pergola,
kirjaaja: apulaiskirjaaja H. von Holstein,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan asianosaisten 17.3.1998 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 5.5.1998 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Euroopan parlamentti on yhteisöjen tuomioistuimeen 31.1.1997 jättämällään kanteella vaatinut EY:n perustamissopimuksen 173 artiklan kolmannen kohdan nojalla yhteisöjen tuomioistuinta kumoamaan monivuotisen ohjelman hyväksymisestä yhteisön kielellisen monimuotoisuuden merkityksen korostamiseksi tietoyhteiskunnassa 21 päivänä marraskuuta 1996 tehdyn neuvoston päätöksen 96/664/EY (EYVL L 306, s. 40; jäljempänä riidanalainen päätös) sillä perusteella, että tämän päätöksen oikeudellisena perustana olisi pitänyt olla EY:n perustamissopimuksen 130 artiklan lisäksi sen 128 artikla.

2 Perustamissopimuksen 128 artiklan 2 kohdassa määrätään seuraavaa:

"1. Yhteisö myötävaikuttaa siihen, että jäsenvaltioiden kulttuurit kehittyvät kukoistaviksi pitäen arvossa niiden kansallista ja alueellista monimuotoisuutta ja korostaen samalla niiden yhteistä kulttuuriperintöä.

2. Yhteisö pyrkii toiminnallaan rohkaisemaan jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä sekä tarvittaessa tukemaan ja täydentämään niiden toimintaa seuraavilla aloilla:

— Euroopan kansojen kulttuurin ja historian tuntemuksen ja sitä koskevan tiedon levityksen parantaminen;

— Euroopan kannalta merkittävän kulttuuriperinnön säilyttäminen ja suojaaminen;

— muu kuin kaupallinen kulttuurivaihto;

— taiteellinen ja kirjallinen luova toiminta, audiovisuaalisen alan toiminta mukaan luettuna.

— —

4. Yhteisö ottaa kulttuuriin liittyvät näkökohdat huomioon muiden tämän sopimuksen määräysten mukaisessa toiminnassaan.

5. Myötävaikuttaakseen tässä artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamiseen neuvosto:

— toteuttaa jäljempänä 189 b artiklassa määrättyä menettelyä noudattaen ja alueiden komiteaa kuultuaan sellaisia edistämistoimia, jotka eivät merkitse jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista. Neuvosto tekee ratkaisunsa kaikissa 189 b artiklassa tarkoitetuissa menettelyissä yksimielisesti;

— antaa yksimielisesti komission ehdotuksesta suosituksia."

3 Perustamissopimuksen 130 artiklan 1 ja 3 kohdassa määrätään seuraavaa:

"1. Yhteisö ja jäsenvaltiot huolehtivat siitä, että yhteisön teollisuuden kilpailukyvyn kannalta tarpeelliset edellytykset turvataan.

Tällöin niiden toiminnalla pyritään avointen markkinoiden ja kilpailumarkkinoiden järjestelmän mukaisesti:

— nopeuttamaan teollisuuden mukauttamista rakenteellisiin muutoksiin;

— edistämään kaikkialla yhteisössä yritysten, erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten, aloittamisen ja kehittämisen kannalta suotuisaa toimintaympäristöä;

— edistämään yritysten välisen yhteistyön kannalta suotuisaa toimintaympäristöä;

— edistämään keksintöjä, tutkimusta ja teknologista kehittämistä koskevan politiikan antamien teollisten mahdollisuuksien parempaa hyväksikäyttöä.

— —

3. Komissio myötävaikuttaa 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamiseen tämän sopimuksen muiden artiklojen nojalla harjoittamallaan politiikalla ja toiminnalla. Neuvosto voi yksimielisesti komission ehdotuksesta sekä Euroopan parlamenttia ja talous- ja sosiaalikomiteaa kuultuaan päättää erityistoimenpiteistä, joiden tarkoituksena on tukea jäsenvaltioissa 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamiseksi toteutettuja toimia.

Tämän osaston määräykset eivät anna yhteisölle perusteita toteuttaa toimenpiteitä, jotka voivat johtaa kilpailun vääristymiseen."

4 Riidanalaisen päätöksen kolme ensimmäistä perustelukappaletta ovat seuraavanlaiset:

"tietoyhteiskunnan muotoutuminen avaa teollisuudelle ja erityisesti kieliteollisuudelle uusia viestinnän ja kaupan näkymiä Euroopan ja maailman markkinoilla, joille on leimallista suuri kielten ja kulttuurien monimuotoisuus,

teollisuuden ja alan muiden toimijoiden on kehitettävä soveltuvia ja sopivia ratkaisuja kielellisten esteiden voittamiseksi, jotta ne voisivat täysimääräisesti hyötyä sisämarkkinoiden eduista ja säilyttää kilpailukykynsä maailmanmarkkinoilla,

alan yksityinen sektori koostuu pääasiassa pienistä ja keskisuurista yrityksistä (pk-yritykset), joilla on merkittäviä vaikeuksia päästä erikielisille markkinoille ja joita on sen vuoksi tuettava, erityisesti kun otetaan huomioon pk-yritysten asema työllistämisessä".

5 Neljännen perustelukappaleen mukaan on tarpeen rohkaista sellaisen teknologian sekä sellaisten apuvälineiden ja menetelmien käyttöä, joilla pienennetään tiedonsiirron kustannuksia ihmisten välillä.

6 Kuudennen perustelukappaleen mukaan tietoyhteiskunnan synty on omiaan parantamaan Euroopan kansalaisten tiedonsaantia ja tarjoamaan heille erinomaisen mahdollisuuden hyödyntää Euroopan kulttuurista ja kielellistä rikkautta ja monimuotoisuutta.

7 Seitsemännessä perustelukappaleessa puolestaan todetaan seuraavaa: "kielipolitiikka kuuluu jäsenvaltioiden toimivaltaan yhteisön oikeuden huomioon ottaen; kielenkäsittelyyn tarkoitettujen nykyaikaisten apuvälineiden kehittämisen ja käytön edistäminen on kuitenkin toiminta-ala, jolla yhteisön toimet ovat tarpeen huomattavien suurtuotantoon liittyvien etujen ja yhteenkuuluvuuden saavuttamiseksi eri kielialueiden välillä; yhteisön tason toimien on oltava yhteismitallisia asetettujen tavoitteiden kanssa, ja niiden on rajoituttava aloille, jotka todennäköisesti tuottavat yhteisölle lisäarvoa".

8 Muissa perustelukappaleissa viitataan muun muassa seuraaviin seikkoihin:

— yhteisön olisi otettava huomioon tietoyhteiskunnan kulttuuriset ja kielelliset näkökohdat (yhdeksäs perustelukappale);

— on olennaisen tärkeää varmistaa kansalaisille yhdenvertaiset mahdollisuudet tiedonsaantiin; tämän tiedon on oltava saatavilla heidän omalla kielellään (11 perustelukappale);

— tietoyhteiskunnan ulkopuolelle jäävät kielet voivat ennemmin tai myöhemmin olla vaarassa syrjäytyä (12 perustelukappale).

9 Riidanalaisen päätöksen 1 artiklan ensimmäisessä kohdassa säädetään seuraavaa:

"Hyväksytään yhteisön ohjelma, jonka tarkoituksena on:

— lisätä tietoisuutta monikielisistä, kieliteknologiaa sekä kielellisiä voimavaroja ja standardeja hyödyntävistä palveluista ja edistää niiden tarjoamista yhteisössä,

— luoda suotuisat edellytykset kieliteollisuuden kehitykselle,

— kielten välisestä tiedonsiirrosta aiheutuvien kustannusten pienentäminen, erityisesti pk-yrityksiä silmällä pitäen,

— osaltaan vaikuttaa yhteisön kielellisen monimuotoisuuden merkityksen korostamiseen."

10 Riidanalaisen päätöksen 1 artiklan toisen kohdan b alakohdan mukaan "kieliteollisuudella tarkoitetaan sellaisia yrityksiä, laitoksia ja ammatinharjoittajia, jotka tarjoavat yksi- tai monikielisiä palveluja sellaisilla aloilla kuten tietojenhaku, kääntäminen, kieliteknologia ja sähköiset sanakirjat, tai mahdollistavat tällaisten palvelujen tarjoamisen".

11 Riidanalaisen päätöksen 2 artiklan ensimmäisessä kohdassa säädetään seuraavaa:

"Edellä 1 artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi seuraavat toimet toteutetaan liitteessä I esitettyjen toimintalinjojen ja liitteessä III määrättyjen ohjelman toteuttamista koskevien menettelyjen mukaisesti:

— kielellisten apuneuvojen palvelujärjestelmän luomisen tukeminen ja tähän osallistuvien yhteisöjen kannustaminen,

— kieliteknologian sekä kielellisten apuneuvojen ja standardien käytön edistäminen ja niiden sisällyttäminen tietokonesovelluksiin,

— kehittyneiden kielen apuvälineiden käytön edistäminen yhteisössä ja jäsenvaltioiden julkisella sektorilla,

— täydentävät toimet."

12 Riidanalaisen päätöksen liitteessä I kuvataan neljä toimintalinjaa, jotka vastaavat päätöksen 2 artiklan ensimmäisen kohdan neljää luetelmakohtaa.

13 Ensimmäinen toimintalinja on nimeltään "kielellisten apuneuvojen palvelujärjestelmän luomisen tukeminen ja tähän osallistuvien yhteisöjen kannustaminen", ja sen tavoitteena on "tukea kaikkien yhteisön kielten osalta Euroopan monikielisten voimavarojen perusrakenteiden luomista ja edistää sähköisten kielivoimavarojen luomista". Lisäksi täsmennetään, että "useimmat tällä alalla toimivista yrityksistä ovat pk-yrityksiä, jotka ovat usein innovatiivisia ja tehokkaita, mutta joiden rahoitusmahdollisuudet ovat riittämättömiä tarvittaviin investointeihin nähden".

14 Toinen toimintalinja on nimeltään "kieliteknologian, kielellisten apuneuvojen ja standardien käytön edistäminen ja niiden sisällyttäminen tietokonesovelluksiin", ja sen tavoitteena on "vauhdittaa kieliteollisuuden toimintaa kannustamalla teknologian siirtoa ja kysyntää rajoitetulla määrällä jaetuin kustannuksin toteutettavia esittelyhankkeita, jotka voisivat toimia liikkeelle panevana voimana tietyillä avainaloilla".

15 Kolmas toimintalinja on nimeltään "kehittyneiden kielen apuvälineiden käytön edistäminen yhteisössä ja jäsenvaltioiden julkisella sektorilla", ja sen tavoitteena on "edistää yhteistyötä jäsenvaltioiden viranomaisten ja yhteisön toimielinten välillä

monikielisen viestinnän kustannusten pienentämiseksi Euroopan julkisella sektorilla, erityisesti käyttämällä keskitetysti kehittyneitä kielen apuvälineitä".

16 Neljäs toimintalinja tarkoittaa täydentäviä toimia, joita ovat muun muassa käyttäjien kielellisiä tarpeita vastaavien teknisten standardien edistäminen ja yhteistyön ja yhteensovittamisen järjestäminen tärkeimpien monikielisen tietoyhteiskunnan kehittämiseen osallistuvien toimijoiden välille.

17 Riidanalaisen päätöksen 3 artiklassa säädetään, että ohjelma aloitetaan päätöksen tekopäivänä ja että se kestää kolme vuotta, ja saman kohdan mukaan yhteisö rahoittaa ohjelmaa 15 miljoonalla eculla.

18 Päätöksen 4 artiklan mukaan komissio on vastuussa ohjelman toteuttamisesta sekä sen sovittamisesta yhteen yhteisön muiden ohjelmien kanssa.

19 Riidanalaisen päätöksen 6 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Komissio huolehtii tämän päätöksen nojalla toteutettavien toimien tehokkaasta ennakkoarvioinnista, seurannasta ja loppuarvioinnista.

2. Hankkeiden toteuttamisen aikana ja kun ne on saatettu päätökseen komissio arvioi niiden toteutustavan ja niiden toteuttamisen vaikutukset päätelläkseen, onko alkuperäiset tavoitteet saavutettu.

Arviota tehdessään komissio tutkii erityisesti, missä määrin pk-yritysten muodostama kohderyhmä on hyötynyt toteutetuista hankkeista."

20 Asiakirja-aineistosta ilmenee, että komissio esitti 8.11.1995 neuvostolle ehdotuksen neuvoston päätökseksi monivuotisesta ohjelmasta Euroopan yhteisön kielellisen monimuotoisuuden edistämiseksi tietoyhteiskunnassa (EYVL 1996, C 364, s. 5; jäljempänä MLIS-ohjelma). Tätä ehdotusta edelsi tiedonanto nimeltään Monikielinen tietoyhteiskunta. Oikeudelliseksi perustaksi ehdotettiin perustamissopimuksen 130 artiklan 3 kohtaa.

21 Neuvosto kuuli parlamenttia, joka 21.6.1996 antamassaan päätöslauselmassa (EYVL C 198, s. 248) katsoi, että oikeudellisena perustana piti olla sekä 128 artiklan 1 ja 2 kohta että 130 artiklan 3 kohta. Lisäksi parlamentti ehdotti lukuisia tarkistuksia, joissa korostettiin MLIS-ohjelman kulttuurisia näkökohtia.

22 Parlamentti ehdotti muun muassa, että päätöksen johdanto-osaan lisättäisiin joitakin perustelukappaleita. Parlamentin ehdotuksen mukaan päätöksen ensimmäisten perustelukappaleiden olisi pitänyt olla seuraavanlaiset:

"Euroopan kielellisen monimuotoisuuden säilyttäminen ja edistäminen on oleellinen osa perustamissopimuksen 128 artiklan tarkoittamaa kulttuuriperinnön säilyttämistä ja suojaamista,

tietoyhteiskunnassa kulttuuriset ja sosiaaliset näkökohdat ovat yhtä tärkeitä kuin taloudelliset edut."

23 Parlamentti ehdotti myös, että tavoite "edistää yhteisön kielellistä monimuotoisuutta maailmanlaajuisessa tietoyhteiskunnassa", sijoitettaisiin 1 artiklan ensimmäiseen virkkeeseen eli aivan ensimmäiseksi.

24 Komissio kuitenkin säilytti 2.10.1996 esittämässään muutetussa ehdotuksessa (EYVL C 364, s. 11) perustamissopimuksen 130 artiklan 3 kohdan päätöksen ainoana oikeudellisena perustana. Se perusteli sitä, ettei kaksinkertaista oikeudellista perustaa tarvittu, seuraavasti: "Päätavoitteena on kannustaa teollisuutta toimiin monikielisten palveluiden tarjoamiseksi. Siihen riittää yksi oikeudellinen perusta (130). Kulttuuriset ja yhteiskunnalliset näkökulmat tai seuraukset eivät vaadi oikeudellisen perustan laajentamista." Komissio hylkäsi myös oikeudellisen perustan muuttamiseen liittyneet tarkistukset.

25 Koska neuvosto antoi riidanalaisen päätöksen käyttäen oikeudellisena perustana ainoastaan perustamissopimuksen 130 artiklaa, parlamentti nosti tämän kumoamiskanteen.

26 Parlamentin kanne perustuu siihen, että Euroopan yhteisön kielellinen rikkaus on osa kulttuuriperintöä, jonka säilyttäminen ja suojaaminen yhteisön on varmistettava perustamissopimuksen 128 artiklan 2 kohdan toisen luetelmakohdan mukaan. Koska MLIS-ohjelman tavoitteena on "yhteisön kielellisen monimuotoisuuden merkityksen korostaminen", ohjelmalla on kulttuuriin liittyvä päämäärä, ja tämän vuoksi päätös olisi parlamentin mukaan pitänyt tehdä käyttäen oikeudellisena perustana paitsi 130 artiklaa myös 128 artiklaa.

27 Parlamentti väittää erityisesti, että riidanalaisen päätöksen nimessä käytetty sana "korostamiseksi" osoittaa, että kyseessä on perustamissopimuksen 128 artiklan 5 kohdassa tarkoitettu edistämistoimi, joka ulottuu huomattavasti pidemmälle kuin saman artiklan 4 kohdasta johtuva velvoite, joka edellyttää ainoastaan sitä, että yhteisö ottaa kulttuuriin liittyvät näkökohdat huomioon muiden perustamissopimuksen määräysten mukaisessa toiminnassaan.

28 Kun parlamentti analysoi riidanalaisen päätöksen tavoitetta, se korostaa päätöksen joitakin perustelukappaleita, etenkin toista, jonka mukaan ohjelman tavoitteena on "kielellisten esteiden voittaminen", yhdeksättä, jonka mukaan "yhteisön olisi otettava huomioon tietoyhteiskunnan kulttuuriset ja kielelliset näkökohdat", ja kahdettatoista, jossa täsmennetään, että "tietoyhteiskunnan ulkopuolelle jäävät kielet voivat ennemmin tai myöhemmin olla vaarassa syrjäytyä". Parlamentin mukaan teknologia MLIS-ohjelmassa tarkoitetussa merkityksessä on ainoastaan kulttuurin väline ja keino hyödyntää kulttuuria.

29 Riidanalaisen päätöksen sisällöstä parlamentti toteaa, että sen 2 artiklan kolmas luetelmakohta koskee yhteisön ja jäsenvaltioiden julkista sektoria, ja päättelee tästä, että tämä julkisen sektorin osallistuminen ei enää kuulu perustamissopimuksen 130 artiklan soveltamisalaan, sillä kyseinen artikla koskee ainoastaan yritysten kilpailukyvyn edistämistä.

30 Neuvosto puolestaan analysoi MLIS-ohjelmaa edeltänyttä komission tiedonantoa ja väittää, että ohjelman looginen sisältö liittyy ennen kaikkea talouteen ja teollisuuteen. Ohjelman tavoitteena on sen mukaan rajoittaa kielenkääntämiseen liittyviä yritysten kuluja ja samalla ylläpitää yhteisön teollisuuden elinkelpoisuudelle tarpeellista kielellistä monimuotoisuutta. Tämä kielellinen monimuotoisuus hyödyttää sen mukaan kaikkia Euroopan kansalaisia, mutta tämä kulttuurinen näkökohta on ainoastaan sivutuote tässä ohjelmassa, jonka tavoite liittyy teollisuuteen.

31 Neuvosto analysoi myös ohjelman neljää tarkoitusta, joiden osalta se korostaa sitä, missä järjestyksessä ne on esitetty 1 artiklassa, ja sitä, että ne ovat luonteeltaan pelkästään taloudellisia ja teollisia. Erityisesti neljännestä eli viimeisestä tarkoituksesta ("osaltaan vaikuttaa yhteisön kielellisen monimuotoisuuden merkityksen korostamiseen") neuvosto väittää, ettei mikään osoita, että se olisi kulttuurinen ja asiayhteydestään erillinen eikä siihen liitännäinen. Kun on kyse kieliteollisuuden tukemisesta, kielellisen monimuotoisuuden merkityksen korostamisella voi olla ainoastaan taloudellinen, teollinen tai kaupallinen tavoite. Vaikka todettaisiin, että tämä tarkoitus on kulttuurinen, se seikka, että siitä ei ole säädetty erillistä artiklaa ja että parlamentin tällaista luonnehdintaa varten ehdottama tarkastus on hylätty, osoittaa, että tämä ei ole muista erillinen tarkoitus. Vaikka todettaisiin, että tämä tarkoitus

on muista erillinen, se on neuvoston mukaan ainoastaan liitännäinen, eikä sillä vaikuteta ohjelman pääasialliseen tavoitteeseen, minkä osoittaa se, että neuvostokaan ei ole hyväksynyt parlamentin ehdottamaa tarkistusta, jolla pyrittiin siihen, että kulttuurisilla ja sosiaalisilla näkökohdilla olisi yhtä paljon merkitystä kuin taloudellisilla eduilla.

32 Riidanalaisen päätöksen sisällön osalta neuvosto arvioi, että jokainen sen määräyksistä on suoraan ja yksinomaisesti liitettävissä yhteen tai useampaan perustamissopimuksen 130 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuista toimista. Kolmas toimintalinja koskee kehittyneiden kielen apuvälineiden käytön edistämistä yhteisön ja jäsenvaltioiden julkisella sektorilla, ja neuvoston mukaan sillä pyritään 130 artiklan 1 kohdan mukaisesti ensinnäkin edistämään keksintöjen, tutkimuksen ja teknologisen kehittämisen antamien teollisten mahdollisuuksien parempaa hyväksikäyttöä ja toiseksi edistämään yhteisön yritysten kehityksen kannalta suotuisaa toimintaympäristöä. Neuvoston mukaan millään perusteella ei siten voida turvautua 128 artiklaan täydentävänä oikeudellisena perustana.

33 Neuvoston mukaan MLIS-ohjelma ei kuulu perustamissopimuksen 128 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuihin aloihin. Henkilöt, jotka hyötyvät suoraan tästä ohjelmasta, eivät ole kulttuurialan toimijoita kuten neuvoston mainitsemia romaanikirjailijoita, teatterintekijöitä tai kirjallisuuden kääntäjiä, vaan talouden tai eri elinten toimijoita. Kieltä ei päätöksessä pidetä kulttuurin osatekijänä. Parlamentin perustelut pohjautuvat virheelliseen käsitykseen ja asiayhteydestään irrotettuihin käsitteisiin.

34 Siltä varalta, että yhteisöjen tuomioistuin päättäisi kumota riidanalaisen päätöksen, neuvosto vaatii, että päätöksen vaikutukset pidetään voimassa uuden päätöksen tekemiseen asti. Parlamentti puolestaan vaatii, että vaikutusten voimassaolo rajoitetaan niihin toimenpiteisiin, jotka on toteutettu riidanalaisen päätöksen nojalla ennen kuin tässä asiassa annetaan tuomio. Sen mukaan siinä tapauksessa, että tulevia vaikutuksia ei rajoiteta, yhteisöjen tuomioistuimen tuomiolta viedään tehokas vaikutus, eikä komissiolla ole tällöin tarvetta viivytyksettä esittää uutta ehdotusta.

Kanteen tutkiminen

35 Aluksi on todettava, että asiassa ei ole riitautettu perustamissopimuksen 130 artiklaa riidanalaisen päätöksen oikeudellisena perustana. Tässä asiassa on siis tutkittava ainoastaan, olisiko päätöksellä tämän hyväksytyn oikeudellisen perustan lisäksi pitänyt olla perustamissopimuksen 128 artikla oikeudellisena perustana.

36 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yhteisön toimivaltuuksien muodostamassa järjestelmässä toimenpiteen oikeudellisen perustan valinnan on perustuttava objektiivisiin seikkoihin, jotka voivat olla yhteisöjen tuomioistuimen suorittaman valvonnan kohteena. Tällaisiin seikkoihin kuuluvat erityisesti toimenpiteen tarkoitus ja sisältö (ks. mm. asia C-271/94, parlamentti v. neuvosto, tuomio 26.3.1996, Kok. 1996, s. I-1689, 14 kohta ja asia C-22/96, parlamentti v. neuvosto, tuomio 28.5.1998, Kok. 1998, s. I-3231, 23 kohta).

37 On todettava, että pelkästään toimen nimen sanamuodon mukaan ei voida määrittää sen oikeudellista perustaa, eikä nyt käsiteltävänä olevassa asiassa riidanalaisen päätöksen nimen sanoja "kielellisen monimuotoisuuden merkityksen korostamiseksi" voida irrottaa päätöksestä kokonaisuutena ja tulkita itsenäisesti.

38 Sen ratkaisemiseksi, onko tarpeen käyttää kahta oikeudellista perustaa, kuten parlamentti väittää, on tutkittava, ilmeneekö riidanalaisen päätöksen tavoitteesta ja sisällöstä, sellaisina kuin ne ovat päätöksen sanamuodon mukaan, että tämä päätös koskee sekä teollisuutta että kulttuuria, ilman että näitä voidaan erottaa toisistaan (ks. vastaavasti asia C-300/89, komissio v. neuvosto, tuomio 11.6.1991, Kok. 1991, s. I-2867, 13 kohta).

39 Tältä osin ei riitä, että riidanalaisella päätöksellä on kaksi eri tarkoitusta tai että sen sisällön tarkastelu osoittaa, että siinä on kahdenlaisia komponentteja.

40 Jos päätöstä tutkittaessa ilmenee, että teollisuus on yksilöitävissä päätöksen pääasialliseksi tai määrääväksi komponentiksi, kun taas kulttuuri on ainoastaan liitännäinen komponentti, tästä seuraa, että asianmukainen oikeudellinen perusta on pelkkä perustamissopimuksen 130 artikla.

41 Tällainen tulkinta on yhteensopiva myös perustamissopimuksen 128 artiklan 4 kohdan sanamuodon kanssa, sillä sen mukaan yhteisö ottaa kulttuuriin liittyvät näkökohdat huomioon muiden perustamissopimuksen määräysten mukaisessa toiminnassaan.

42 Tästä määräyksestä nimittäin ilmenee, että mikä tahansa yhteisön toimenpiteen kulttuuriin liittyvien näkökohtien kuvaaminen ei välttämättä tarkoita, että oikeudellisena perustana pitäisi olla 128 artikla, kun kulttuuri ei ole kyseisen toimenpiteen perustana olevan toisen komponentin olennainen ja erottamaton komponentti vaan ainoastaan siihen liitännäinen tai siihen nähden toissijainen komponentti.

43 Tässä asiassa on siis tutkittava, onko kulttuuri teollisuuden tavoin riidanalaisen päätöksen olennainen komponentti ja siitä erottamaton, vai onko päätöksen painopiste yhteisön toimen teollisessa ulottuvuudessa.

44 Tältä osin on todettava ensin, että riidanalaisen päätöksen sanamuodosta sekä useista sen johdanto-osan perustelukappaleista ilmenee, että henkilöt, joiden tarkoitetaan suoraan hyötyvän MLIS-ohjelmasta, ovat yrityksiä. Ensimmäisessä perustelukappaleessa mainitaan kieliteollisuus, jolle tietoyhteiskunnan muotoutuminen avaa uusia näkymiä, toinen koskee teollisuuden ja alan muiden toimijoiden tilannetta sisämarkkinoilla ja maailmanmarkkinoilla, ja kolmannessa perustelukappaleessa

mainitaan yksityinen sektori eli pääasiassa pienet ja keskisuuret yritykset, joilla on vaikeuksia kieliesteiden voittamisessa ja kilpailukykynsä säilyttämisessä, kun ne suuntautuvat erikielisille markkinoille.

45 Neljännessä perustelukappaleessa mainitaan tiedonsiirto ihmisten välillä ja kuudennessa Euroopan kansalaisten tiedonsaanti. Samoin 10 ja 11 perustelukappaleessa viitataan Euroopan kansalaisiin yhtäältä siinä yhteydessä, että heillä on oltava yhtäläiset mahdollisuudet osallistua tietoyhteiskuntaan, ja toisaalta siinä yhteydessä, että on tärkeää, että tieto on saatavilla heidän omalla kielellään.

46 Näiden perustelukappaleiden yleisen muotoilun perusteella ei kuitenkaan voida yksilöidä kansalaisia henkilöiksi, joiden tarkoitetaan suoraan hyötyvän ohjelmasta, kuten voidaan yksilöidä ensimmäisissä perustelukappaleissa kuvatut talouden toimijat.

47 Kansalaisten nimittäin ajatellaan hyötyvän yleisesti ottaen kielellisestä monimuotoisuudesta tietoyhteiskunnassa. Talouden toimijoita ja erityisesti pieniä ja keskisuuria yrityksiä pidetään sitä vastoin henkilöinä, jotka hyötyvät sellaisista konkreettisista toimista, joihin ryhdytään päätöksessä tarkoitetun ohjelman toimintalinjojen mukaisesti.

48 Näistä perustelukappaleista tehtyä päätelmää, että henkilöitä, joiden tarkoitetaan ennen kaikkea hyötyvän riidanalaisesta päätöksestä, ovat pienet ja keskisuuret yritykset, tukee päätöksen 6 artiklan 2 kohdan toinen alakohta, jossa ne yksilöidään ohjelman kohderyhmäksi ja jonka mukaan komission on tutkittava erityisesti, missä

määrin pienet ja keskisuuret yritykset ovat hyötyneet toteutetuista hankkeista, kun taas mitään vastaavaa tarkastelua ei edellytetä Euroopan kansalaisten osalta.

49 Seuraavaksi on todettava, että joskin joissakin perustelukappaleissa, kuten kuudennessa ja yhdeksännessä perustelukappaleessa, viitataan tietoyhteiskunnan kulttuurisiin näkökohtiin, niiden sanamuodosta ilmenee kuitenkin, että ne ovat yleisluonteisia toteamuksia tai toiveita, joita ei sinänsä voida pitää ohjelman tarkoituksina. Kuudennessa perustelukappaleessa ei nimittäin ilmaista tavoitetta, vaan todetaan, että tietoyhteiskunnan synty on omiaan tarjoamaan Euroopan kansalaisille mahdollisuuden hyödyntää Euroopan kulttuurista ja kielellistä rikkautta ja monimuotoisuutta, kun taas yhdeksännessä perustelukappaleessa todetaan, että "yhteisön olisi otettava huomioon tietoyhteiskunnan kulttuuriset ja kielelliset näkökohdat", mikä on ainoastaan perustamissopimuksen 128 artiklan 4 kohdan sisällön toistoa.

50 Mitä tulee 12 perustelukappaleen mainintaan siitä, että tietoyhteiskunnan ulkopuolelle jäävät kielet voivat olla vaarassa syrjäytyä, on todettava, että tämä ei ole erityisesti kulttuurinen vaara. Kielten syrjäytymistä voidaan nimittäin pitää kulttuuriperinnön yhden osan menetyksenä, mutta myös tekijänä, joka synnyttää eriarvoista kohtelua Euroopan yhteisön talouden toimijoiden välille sen mukaan käyttävätkö ne kieltä, joka on laajalti levinnyt vai ei.

51 Riidanalaisen päätöksen 1 artiklankin mukaan ohjelman tavoite on luonteeltaan myös taloudellinen. Sen ensimmäisen kohdan toisessa ja kolmannessa luetelmakohdassa mainitaan tavoiteltavina päämäärinä suotuisten edellytysten luominen kieliteollisuuden kehitykselle ja tiedonsiirrosta pienille ja keskisuurille yrityksille aiheutuvien kustannusten pienentäminen.

52 Riidanalaisen päätöksen 1 artiklan ensimmäisen kohdan viimeisen luetelmakohdan mukaista tarkoitusta "osaltaan vaikuttaa yhteisön kielellisen monimuotoisuuden merkityksen korostamiseen" ei voida tarkastella erillään vaan yhdessä tässä kohdassa mainittujen muiden tavoitteiden kanssa.

53 Tältä osin on todettava, että edellä mainittu tarkoitus ei ole ilmaus tavoitellusta kulttuurisesta päämäärästä sinänsä vaan ainoastaan yhdestä puolesta tätä ohjelmaa, joka pääasiallisesti ja ensisijaisesti liittyy teollisuuteen. Kieltä ei nimittäin tässä asiayhteydessä pidetä osana kulttuuriperintöä vaan taloudellisen toiminnan kohteena tai välineenä.

54 Lopuksi on korostettava, että neuvosto kieltäytyi parlamentin ehdotuksesta, jonka mukaan tämä tavoite olisi pitänyt sijoittaa päätöksen 1 artiklan alkuun, millä neuvosto ilmaisi toiveensa siitä, että päätöksen painopistettä ei siirrettäisi vaan että päätös säilyttäisi olennaisesti taloudellisen ja teollisen luonteensa.

55 Riidanalaisen päätöksen sisällöstä on todettava, että 2 artiklassa ja liitteen I toimintalinjoissa tarkoitetut toimenpiteet koskevat perusrakenteiden kehittämistä, teknologian ja apuneuvojen käyttöä, kustannusten pienentämistä käyttämällä keskitetysti apuvälineitä ja teknisten standardien edistämistä kielialalla.

56 Ei voida katsoa, että tällaiset toimenpiteet perustamissopimuksen 128 artiklan 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla parantaisivat kulttuuria koskevan tiedon levitystä, säilyttäisivät ja suojaisivat Euroopan kannalta merkittävää kulttuuriperintöä tai rohkaisisivat taiteelliseen ja kirjalliseen luovaan toimintaan.

57 Päinvastoin näiden toimenpiteiden pääasiallisena vaikutuksena on sen välttäminen, että yritykset katoavat markkinoilta tai että niiden kilpailukyky vaarantuu kielellisestä monimuotoisuudesta aiheutuvien viestintäkulujen takia.

58 Riidanalaisen päätöksen 2 artiklan ensimmäisen kohdan kolmannessa luetelmakohdassa tarkoitetusta toimintalinjasta eli kehittyneiden kielen apuvälineiden käytön edistämisestä yhteisön ja jäsenvaltioiden julkisella sektorilla on todettava, että 17 perustelukappaleen mukaan sen tarkoituksena on erityisesti vähentää kielellisten apuvälineiden kehittämis- ja käyttökustannuksia. Se on perusteltua myös ottaen huomioon päätöksen liitteessä I olevassa 3 kohdassa mainitut "julkisen sektorin tehtävä liikkeelle panevana voimana yhteisten standardien käyttöönotossa nopeammin ja laajemmin" sekä huoli siitä, että edistetään kielen apuvälineiden tulevan kehittämisen yhteydessä tapahtuvaa lähentymistä.

59 Näiden osatekijöiden tutkimisen perusteella ei voida päätellä, että tämä toimintalinja olisi luonteeltaan erityisesti kulttuurinen. Kun sitä tarkastellaan yhdessä muiden toimintalinjojen kanssa, on päinvastoin katsottava, että se on yksi sellaisen globaalin ohjelman osatekijöistä, jolla pyritään ennen kaikkea rationalisoimaan kielellisten apuvälineiden kehitystä ja ottamaan nopeasti käyttöön monikielisiä perusrakenteita.

60 Vaikka tämä toimintalinja koskee julkista sektoria, ei voida kiistää, että siinä toteutetaan pääasiassa perustamissopimuksen 130 artiklan 1 kohdassa esitettyjä tavoitteita eli sitä, että nopeutetaan teollisuuden mukauttamista rakenteellisiin muutoksiin, sitä, että edistetään kaikkialla yhteisössä yritysten aloittamisen ja kehittämisen kannalta suotuisaa toimintaympäristöä, tai sitä, että edistetään "keksintöjä, tutkimusta ja teknologista kehittämistä koskevan politiikan antamien teollisten mahdollisuuksien parempaa hyväksikäyttöä".

61 Tästä tarkastelusta ilmenee, että ohjelman tavoite eli kielellisen monimuotoisuuden edistäminen on tarkoitettu luonteeltaan lähinnä taloudelliseksi osatekijäksi ja liitännäisesti kulttuuriseksi keinoksi tai sellaisenaan kulttuurin osatekijäksi.

62 Sitä ei nimittäin ole kiistetty, että ohjelma vaikuttaa suotuisasti kulttuuriteosten levitykseen erityisesti siksi, että käännöstyöhön käytettävät apuvälineet paranevat. Neuvosto on siis perustellusti ottanut tämän huomioon perustamissopimuksen 128 artiklan 4 kohdan mukaisesti ja maininnut nämä vaikutukset kulttuuriin joissakin riidanalaisen päätöksen perustelukappaleissa.

63 Verrattuna tavoiteltuihin suoriin vaikutuksiin, jotka ovat luonteeltaan taloudellisia, nämä vaikutukset ovat kuitenkin epäsuoria ja liitännäisiä, eikä niiden perusteella voida katsoa, että päätöksen oikeudellisena perustana olisi pitänyt olla myös perustamissopimuksen 128 artikla.

64 Kun otetaan huomioon koko riidanalainen päätös ja erityisesti sen perustelukappaleissa ja 1 artiklassa esitetyt tavoitteet sekä 2 artiklassa ja liitteessä I esitetyt toimet, on pääteltävä, että tämä päätös on perustellusti annettu käyttäen perustana pelkästään perustamissopimuksen 130 artiklaa.

65 Kanne on siis hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

66 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Neuvosto on vaatinut parlamentin velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut. Koska parlamentti on hävinnyt asian, se on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) Kanne hylätään.

2) Euroopan parlamentti velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Kapteyn Hirsch Jann

Mancini Moitinho de Almeida Gulmann Murray

Sevón Wathelet Schintgen Ioannou

Julistettiin Luxemburgissa 23 päivänä helmikuuta 1999.

R. Grass G. C. Rodríguez Iglesias

kirjaaja presidentti